

POLESKI PARK NARODOWY

Poleski Park Narodowy to jeden z dwóch parków narodowych w województwie lubelskim, położony na terenie Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego. Administracyjnie Park położony jest na terenie 4 powiatów (włodawski, łęczyński, parczewski, chełmski) i 6 gmin (Urszulin, Stary Brus, Hańsk, Sosnowica, Ludwin, Wierzbica). Obejmuje obszar 9764,31 ha a otacza go otulina o pow. 13624,25 ha, na obszarze której znajduje się także 5 części Poleskiego Parku Krajobrazowego. W celu odpowiedniego zarządzania Park stanowi jeden obręb ochronny i został podzielony

Fot. A. Różycki

na 6 obwodów ochronnych, a w każdym z nich znajdują się dwa obchody ochronne.

Powierzchnię Parku w 49 % pokrywają lasy, w tym 21 % lasy na torfowiskach, 16 % zajmują torfowiska otwarte, 4% torfowiska zaroślowe, 20% łąki, po 5% wody i grunty orne i 1% infrastruktura drogowa i tereny zabudowane.

Lasy Parku to głównie siedliska borowe z najcenniejszymi borami bagiennymi oraz wilgotnymi borami trzęślicowymi. Natomiast największe jednorodnie powierzchnie zajmują lasy mieszane sosnowo-brzozowe z zachylnikiem błotnym zwane też subborealnymi brzezynami bagiennymi, gdzie głównym gatunkiem tworzącym drzewostan jest brzoza omszona. Brzozy stanowią 39 % składu drzewostanu lasów. W Parku występują też olsy kępowo dolinkowe w dwóch odmianach: olsy torfowcowe i olsy porzeczkowe. Pozostałe niewielkie powierzchnie zajmują grądy wysokie wschodniopolskie.

Najcenniejsze ekosystemy Parku to torfowiska występujące tu w trzech głównych typach, a są to torfowiska: niskie, przejściowe i wysokie. Szczególnie cenne są, niezwykle rzadkie w Polsce, występujące niemal tylko na Lubelszczyźnie, torfowiska wysokie typu kontynentalnego. W Parku występują w facji lesistej, gdzie centralną część torfowiska porasta sosnowy bór bagienno. Równie cenne torfowiska przejściowe wykształciły się w otoczeniu jezior Parku. Tworzą one charakterystyczne kożuchy roślinności powoli powodujące zarastanie jezior od góry. Zwykle pierścieniem otaczają jezioro i doprowadzają po pewnym czasie do jego całkowitego zarośnięcia. Takie torfowiska, nazywane fachowo płem, tutaj noszą lokalną nazwę spleji lub spławu. Torfowiska te tworzą całe kompleksy torfowiskowo - jeziorne wokół jezior Karaśne, Moszne i Długie oraz częściowo przy jeziorze Łukie. W przypadku torfowisk niskich do najcenniejszych należą torfowiska niskie węglanowe leżące w kompleksie Bagna Bubnów i Bagna Staw z porastającą je rzadką roślinnością torfowiskową kalcylfilną.

Równie cenne są położone w parku ekosystemy łąkowe powstałe na skutek osuszenia torfowisk i bardzo często je otaczające, tworząc tym samym niezwykłą mozaikę powierzchni leśno-torfowiskowo-łąkowych. Do najcenniejszych łąk w PPN należą zmiennowilgotne łąki trzęślicowe z licznie rosnącymi na nich rzadkimi, zagrożonymi i chronionymi gatunkami roślin. Wśród nich spotkamy takie gatunki jak: gnidosz królewski, goryczka wąskolistna, goryczuszka gorzkawa i błotna, kosaciec syberyjski, goździk pyszny, paproć nasięźrzał pospolity, storczyk kruszczyk błotny czy mięsożerny tłustosz zwyczajny dwubarwny i wiele innych.

Podstawowym zadaniem PPN jest ochrona przyrody leżącej w obrębie Parku a największy nacisk kładzie się na ochronę ekosystemów torfowiskowych. Nie zaniedbuje się jednakże pozostałych elementów przyrody Parku, tworząc programy ochrony lasów, łąk, flory i fauny oraz innych walorów przyrodniczych i krajobrazowych.

Ważniejszymi zadaniami z zakresu ochrony przyrody i środowiska prowadzonymi na terenie PPN są między innymi: poprawa stosunków wodnych na większości chronionego

obszaru, czynna ochrona obszarów otwartych, głównie torfowisk niskich, wysokich i przejściowych, przebudowa drzewostanów Poleskiego Parku Narodowego, kontrola liczebności bobra europejskiego (gatunku restytuowanego w roku 1992), restytucja cietrzewia prowadzona w Parku od roku 2001 oraz ocena stanu liczebności populacji żółwia błotnego i jego czynna ochrona.

Od roku 1992 w Parku prowadzone są różnorodne badania związane z żółwiem błotnym, dzięki nim podjęto czynną ochronę tego gada. Populację zamieszkującą Park ocenia się na ok. 350-450 dorosłych osobników. Od roku 1998 prowadzone są aktywne działania związane z ochroną tego gatunku. Polegają one głównie na obserwacji samic na łągowiskach, na zabezpieczaniu złożów jaj przed drapieżnikami i pomaganiu wyklutym żółwikom w dotarciu do pobliskich zbiorników wodnych, ponieważ to na poziomie jaj i małych, świeżo wyklutych żółwi błotnych, jest najwięcej strat. Wieku dorosłego dożywa zaledwie 1% żółwi czyli 1 żółw na 100 złożonych jaj. Co roku na łągowiska w rejonie Parku wychodzi ok. 100 samic a pracownicy PPN zabezpieczają specjalnymi siatkami zakopane przez nie złoża jaj. Jesienią, po ok. 100 dniach naturalnej inkubacji, wyklute w warunkach naturalnych małe żółwie przenosi się do zbiorników wodnych w pobliżu łągowisk. Część najpóźniej wyklutych żółwi trafia do Ośrodka Ochrony Żółwia Błotnego PPN przy dyrekcji Parku i tutaj przebywają do maja następnego roku. Takim działaniom poddana została już spora liczba żółwich maluchów. Dotychczas wypuszczono na wolność ok. 4 000 małych żółwi. Kontynuowane badania pozwalają stwierdzić nowe fakty związane z żółwiem błotnym. Potwierdzono już dwukrotne wychodzenie na składanie jaj kilku samic w PPN. Dotychczas takie fakty miały miejsce w Sobiborskim PK i w innych cieplejszych krajach Europy. Dzięki ochronie siedlisk i czynnej ochronie samego gatunku, populacja żółwia błotnego w Poleskim Parku Narodowym, obok populacji w Sobiborskim Parku Krajobrazowym, należy do największych w kraju i w całej środkowej Europie.

Innym rzadkim gatunkiem zwierzęcia, jakiemu Park poświęca znaczną uwagę, jest cietrzew, ptak z rzędu kuraków, zagrożony wyginięciem na terenie całego kraju, a także w wielu innych krajach Europy Zachodniej. Na terenie Parku cietrzewie występowały kiedyś dość licznie. Niestety ostatecznie ptaki obserwowano w roku 1996, dlatego też w roku 2001 rozpoczęto program restytucji cietrzewia w PPN. Program obejmował szereg działań związanych z odpowiednim przygotowaniem siedlisk dla ptaków i z ograniczeniem presji drapieżników. Działania związane z odstrzałem lisów i jenotów prowadzone są regularnie, przy czym corocznie redukuje się ok. 100 tych drapieżników. W kolejnych latach 2002-2004 przywieziono 116 cietrzewi pozyskanych na terenie Białorusi (82 ptaki) i Ukrainy (34 ptaki), po czym, po okresie kwarantanny, wypuszczono w Parku. Ptaki zostały wówczas zaobrączkowane i kilka osobników zaopatrzonych w nadajniki. Od roku 2006 prowadzi się coroczną kontrolę liczebności tego ptaka na tokowiskach w obrębie Parku. W roku 2011 obserwowano na tokowiskach 22 cietrzewie. Aktualnie, jest to jedyne miejsce na Lubelszczyźnie, gdzie można jeszcze spotkać te przepiękne ptaki.

Dzięki walorom przyrodniczym i podjętym działaniom ochronnym Poleski Park Narodowy stał się jednym z najważniejszych ogniw w systemie ochrony przyrody nie tylko w kraju, ale także w Europie i na świecie, co zostało docenione przez szereg międzynarodowych organizacji. Dnia 30 kwietnia 2002 roku Park otrzymał dyplom UNESCO Programu „Człowiek i Biosfera” i uzyskał status Rezerwatu Biosfery. Rezerwat o nazwie „Polesie Zachodnie” jest jednym z trzech powstałych w ramach działań transgranicznych. W roku 2002 powstał podobny rezerwat o nazwie „Szackij RB” na terytorium Ukrainy, a w 2004 roku Rezerwat Biosfery „Pribużskoje Polesie” na terenie Białorusi. Jest to ogromna nobilitacja dla Poleskiego Parku Narodowego, gdyż takich obiektów w naszym kraju jest zaledwie 9 z których 8 to parki narodowe. Wartości przyrodnicze Parku, a szczególnie jego znaczenie dla ochrony ptaków zostały docenione również przez inną organizację międzynarodową. Dnia 29 października 2002 roku Park uzyskał certyfikat Konwencji RAMSAR i został wpisany na listę obszarów wodno-błotnych o znaczeniu międzynarodowym szczególnie jako siedlisko dla ptactwa wodnego. Stał się tym samym jednym z 13 obiektów tego typu w Polsce i zaledwie jednym z 7 parków narodowych posiadających taki tytuł.

Park, spełniając kryteria zarówno Dyrektywy Siedliskowej, jak i Ptasiej znalazł się w granicach trzech obszarów Natura 2000: dwóch ostoi ptasich – ostoi „Bagno Bubnów”

(PLB 060001) i ostoi „Polesie” (PLB 060019) oraz w granicach ostoi siedliskowej o nazwie „Ostoja Poleska” (PLH 060013).

Na terenie Parku rozwijana jest działalność edukacyjna i turystyczna. Dla lepszego przybliżenia przyrody wyznaczono ok. 40 km szlaków pieszych, 5 tras ścieżek przyrodniczych, 1 trasę ścieżki rowerowej (21 km) oraz, prowadzący przez Park i jego otulinę Poleski Szlak Konny o długości ok. 80 km. Ścieżki mają charakter poznawczy i edukacyjny. Poprowadzone są po najbardziej charakterystycznych i najciekawszych ekosystemach Parku. Wyposażone są w tablice informacyjne, mapy, przystanki z opisami, zadaszania, ogrodzone parkingi, wieże widokowe, a także urządzenia ułatwiające poruszanie się po terenach podmokłych i torfowiskach: drewniane kładki, platformy i mostki. Zastosowanie drewnianych kładek na trasie ścieżek przyrodniczych pozwala na dojście do miejsc trudno dostępnych i zapewnia ochronę wrażliwej na antropopresję flory torfowiskowej, szczególnie przed wydeptywaniem, a jednocześnie zapobiega nadmiernemu poszerzaniu pasa ścieżki. Ponadto umożliwia turystom w sposób bezpieczny dla siebie i przyrody poznawanie ekosystemów oraz fauny i flory parku.

Działalność edukacyjna parku prowadzona jest w dwóch ośrodkach dydaktycznych: w Ośrodku Dydaktyczno-Muzealnym PPN w Załuczu Starym, gdzie znajduje się muzeum z kilkoma stałymi ekspozycjami oraz licząca 500 m ścieżka przyrodnicza „Żółwik”, i w Ośrodku Dydaktyczno-Administracyjnym PPN w Urszulinie, gdzie znajduje się Zespół do Spraw Edukacji i Udostępniania Parku oraz sala projekcyjna i salki dydaktyczne.

Całości działań edukacyjnych dopełniają liczne wydawnictwa w postaci przewodników po ścieżkach przyrodniczych, jak i liczne foldery opisujące najciekawsze wartości przyrodnicze Parku. Ponadto Park organizuje szereg cyklicznych imprez o charakterze turystyczno-edukacyjnym; są to między innymi: zadaniowy rajd pieszy „Szlakami Żółwia” organizowany pod koniec maja, zadaniowy rajd rowerowy „Nałęcz” odbywający się pod koniec września oraz Bieg Parkowca i Leśnika odbywający się w pierwszą niedzielę czerwca. Ponadto pracownicy edukacyjni PPN organizują Ogólnopolski Konkurs Wiedzy o Poleski Parku Narodowym, Ogólnopolski Konkurs Plastyczny i Ogólnopolski Konkurs Fotograficzny Pt. „Klik-klak z aparatem przez Park”.

Wszystkie te działania zarówno edukacyjne, turystyczne, jak i naukowe pozwalają lepiej poznawać przyrodę parku, lepiej ją chronić i uzmysławiać mieszkańcom naszego kraju jak ważna jest ochrona naszego dziedzictwa przyrodniczego.

STACJA BAZOWA ZINTEGROWANEGO MONITORINGU ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO „ROZTOCZE” W ROZTOCZAŃSKIM PARKU NARODOWYM

Informacje wstępne

Zintegrowany Monitoring Środowiska Przyrodniczego (ZMŚP) funkcjonuje w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska (jako podsystem w monitoringu przyrody), a jego zadaniem jest prowadzenie obserwacji środowiska przyrodniczego w oparciu o badania stacjonarne.

Państwowy Monitoring Środowiska – jako jedno z głównych działań Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w zakresie badań, gromadzenia i przetwarzania danych oraz rozpowszechniania informacji o środowisku, realizuje następujące zadania:

- wykonywanie badań wskaźników charakteryzujących poszczególne elementy środowiska,
- prowadzenie obserwacji elementów przyrodniczych,
- gromadzenie i analizę wyników badań i obserwacji,
- ocenę stanu i trendów zmian jakości poszczególnych elementów środowiska w oparciu o ustalone kryteria,
- identyfikację obszarów przekroczeń standardów jakości środowiska,
- analizy przyczynowo-skutkowe,
- opracowywanie zestawień, raportów, komunikatów i ich udostępnianie.

Głównym celem podsystemu ZMŚP jest dostarczenie danych do określania aktualnego stanu środowiska oraz, w oparciu o wieloletnie cykle obserwacyjne, przedstawienie krótko i długookresowych przemian środowiska w warunkach zmian klimatu i narastającej antropopresji. Uzyskane wyniki z prowadzonych obserwacji stanowią podstawę do sporządzenia prognoz krótko i długoterminowych rozwoju środowiska przyrodniczego oraz przedstawienia kierunków zagrożeń i sposobów ich przeciwdziałania.

Piezometr do automatycznego pomiaru parametrów wód płynących z łatą wodowskazową

Fot. RPN

Program ZMŚP jest programem monitoringu funkcjonowania geosystemów (krajobrazów) i służy zachowaniu struktury krajobrazowej Polski. Podstawowym obiektem badań w ZMŚP jest zlewnia rzeczna (lub jeziorna), w zasięgu której zlokalizowane są testowe powierzchnie badawcze, ujmujące możliwie wszystkie typy ekosystemów badanego krajobrazu.

W strukturze ZMŚP funkcjonuje obecnie w Polsce 9 Stacji Bazowych, wykonujących szczegółowe pomiary parametrów środowiskowych według określonego programu podstawowego i ściśle określonej metodologii.

Uwarunkowania formalno-prawne Stacji Bazowej ZMŚP Roztocze

Stacja Bazowa Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego w Roztoczańskim Parku Narodowym „Roztocze”, została powołana przez Głównego Inspektora Ochrony Środowiska 8 października 2010 r. – jako dziewiąta Stacja Bazowa w Polsce i jedyna w części południowo-wschodniej kraju (na wschód od Wisły). Stacja jest własnością Roztoczańskiego Parku Narodowego i została wyodrębniona w strukturze organizacyjnej Parku.

Pomiary opadu podkoronowego, spływu po pniach, opadu organicznego oraz właściwości wód glebowych

Fot. RPN

Uwzględniając kryteria wyboru i funkcjonowania Stacji Bazowej ZMŚP w Polsce, Stacja Bazowa „Roztocze” spełnia następujące warunki:

- o posiada uregulowane stosunki własnościowe – jej lokalizacja znajduje się na terenie RPN i jest Parku własnością,
- o zlokalizowana jest w typowym i specyficznym zarazem obszarze – Roztocza i fragmencie Kotliny Sandomierskiej – krajobrazu typowego dla jednego z największych w Polsce obszarów z modelowym systemem obszarów chronionych, w tym siecią Natura 2000,
- o obsługiwać będzie zdefiniowany obszar badawczy, którym jest zlewnia badawcza rzeki Świerszcz wraz z otuliną: terenem RPN i otuliną Parku,
- o użytkowanie obszaru w obrębie zasięgu stacji, jest kontrolowane i znane od czasów historycznych,

- o posiada niezbędną infrastrukturę – Roztoczańskie Centrum Naukowo-Dydaktyczne, w obrębie którego funkcjonuje specjalistyczne laboratorium badawcze Stacji Bazowej z wyposażeniem aparaturowym do wykonywania analiz,
- o posiada potencjał kadrowy oraz doświadczenie w zakresie realizacji monitoringu przyrodniczego,
- o współpracuje, w oparciu o umowy i porozumienia, z Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska w Lublinie oraz jednostkami Uniwersytetu Marii Curie Skłodowskiej w Lublinie, które jednocześnie sprawują nadzór merytoryczny nad przebiegiem pomiarów i analiz oraz biorą udział w opracowywaniu raportów.

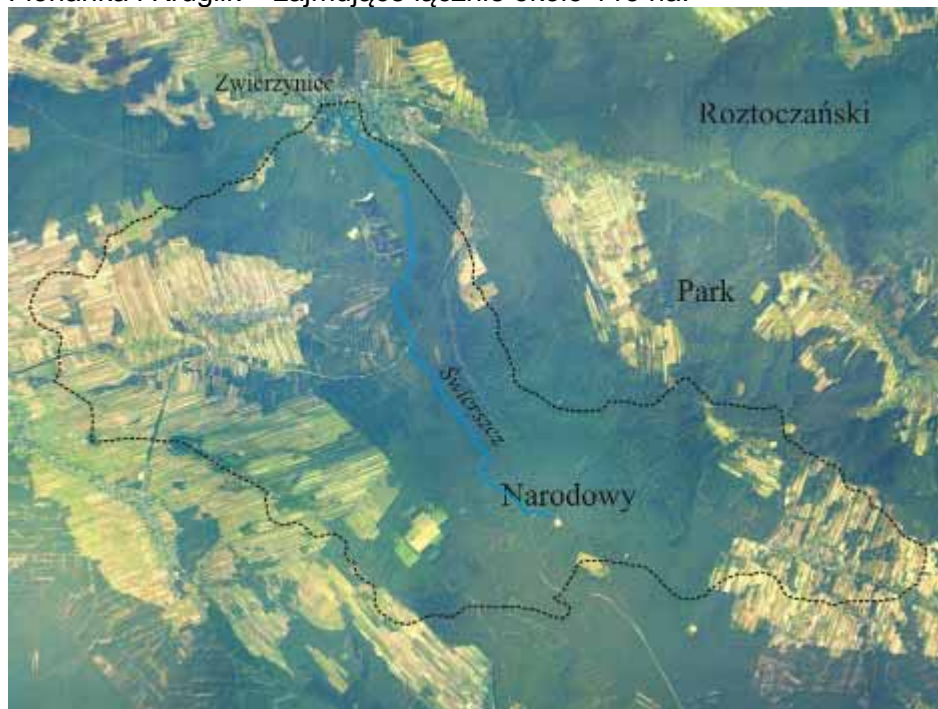
Charakterystyka obszaru badawczego Stacji Bazowej ZMŚP „Roztocze”

Obszar badawczy stacji zdefiniowany został w generalnym ujęciu w otulinie Roztoczańskiego Parku Narodowego, z podziałem jednak na dwie strefy:

- zlewnia rzeki Świerszcz, gdzie prowadzone są szczegółowe pomiary w układzie programu podstawowego w oparciu o aparaturę i urządzenia badawcze zainstalowane w terenie,
- otulina zlewni, obejmująca cały obszar RPN oraz otulinę Parku, gdzie będą prowadzone badania w ramach programu podstawowego oraz badania w ramach programu rozszerzonego (zwłaszcza badania w ramach podsystemu monitoringu przyrody).

Kluczowym obszarem pomiarowym będzie zlewnia Świerszcza, który jest jedyną rzeką płynącą na prawie całej długości w obrębie RPN (ma łączną długość 9,8 km, z tego 9 km w granicach Parku).

Powierzchnia zlewni Świerszcza liczy 4651 ha. Charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu, mozaiką środowisk, słabym zaludnieniem z zabudową rozproszoną. Dominującym typem siedliska pokrywającego zlewnię są lasy, które zajmują powierzchnię 2908 ha (62% zlewni). Grunty użytkowane rolniczo (pola, ugory, pastwiska) zajmują 1673 ha, zaś wody powierzchniowe – 42,7 ha. W zasięgu zlewni usytuowanych jest 6 miejscowości: Zwierzyniec (część miasta na S od rzeki Wieprz oraz Biały Słup), Sochy, Szozdy, Lasowce, Stara Huta, Senderki (fragment miejscowości) oraz 2 osady leśne RPN: Florianka i Kruglik – zajmujące łącznie około 113 ha.

Mapa 12. Granice zlewni badawczej – rzeki Świerszcz – Stacji Bazowej ZMŚP „Roztocze” (źródło: RPN)

W układzie geomorfologicznym powierzchnię zlewni Świerszcza można podzielić na trzy zasadnicze części. Część zachodnią – obejmującą szereg suchych dolin

odprowadzających wodę ze Wzgórz Tereszpolskich i Garbu Szozd, część centralną – Padół Zwierzyniecki (dolina Świerszcza i Wieprza) oraz część wschodnią, która obejmuje zbocza Garbu Nart oraz suche doliny Lasowców i Starej Huty.

W aspekcie statusu ochronnego zlewni, około 40% jej powierzchni leży w granicach Roztoczańskiego Parku Narodowego i jednocześnie w specjalnym obszarze ochrony siedlisk sieci Natura 2000 PLH060017 „Roztocze Środkowe”. Pozostała część zawiera się w granicach otuliny RPN. W całości natomiast znajduje się w obrębie obszaru specjalnej ochrony ptaków sieci Natura 2000 PLB060012 „Roztocze”, będącego pod nadzorem Dyrektora Parku.

Stacja Bazowa Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego w Roztoczańskim Parku Narodowym „Roztocze”, realizować będzie pomiary ustalone w podstawowym zakresie badawczym – jako obowiązujące minimum. Z uwagi na rozbudowany monitoring przyrodniczy, realizowany w RPN (w tym monitoring siedlisk i gatunków sieci Natura 2000), zostanie on dołączony do zakresu badawczego stacji w ramach programu rozszerzonego. Ponadto, do programu rozszerzonego, włączony zostanie monitoring ptaków Polski oraz monitoring zjawisk ekstremalnych. Dalsze pozycje w ramach programu rozszerzonego zostaną ujęte w działalności stacji – po przeprowadzeniu konsultacji i uzgodnień z Krajowym Koordynatorem ZMŚP.

Stacja Bazowa wyposażona jest w specjalistyczny sprzęt i aparaturę pomiarową (zarówno stacjonarne jak i przenośne) do wykonywania pomiarów w ramach programu podstawowego, która zainstalowana została w terenie – w granicach zlewni badawczej. W Roztoczańskim Centrum Naukowo-Dydaktycznym, utworzone zostało specjalistyczne laboratorium do wykonywania analiz prób zebranych w punktach i na powierzchniach badawczych.

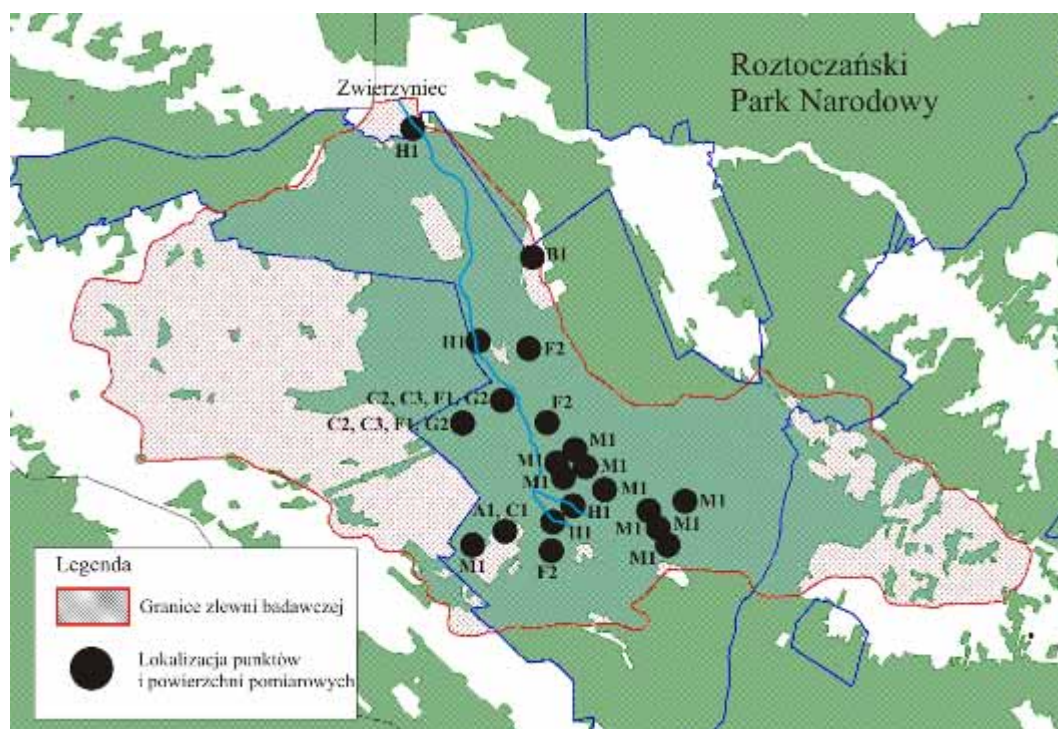
Na obecnym etapie organizacji Stacji Bazowej ZMŚP w RPN, wyznaczono lokalizacje do realizacji 10 programów podstawowych. Dalsze powierzchnie, w ramach programów: E1, J1, J2, K1 i O1 – zostaną w roku 2011 wyznaczone po konsultacjach ze specjalistami poszczególnych programów pomiarowych.

Zakres programowy realizowany w ramach Stacji Bazowej ZMŚP „Roztocze” w RPN

Kod programu	Nazwa programu	Liczba punktów i powierzchni pomiarowych	Aparatura
Program podstawowy			
A1	Meteorologia	1	Automatyczna stacja meteorologiczna z czujnikami: temperatury powietrza, wilgotności względnej oraz punktu rosy, ciśnienia atmosferycznego, prędkości i kierunku wiatru, temperatury gleby (profilowany), promieniowania, usłonecznienia oraz deszczomierz. Automatyczna przenośna stacja meteorologiczna (do pomiarów topoklimatycznych) z czujnikami: temperatury powietrza, wilgotności względnej oraz punktu rosy, prędkości i kierunku wiatru, promieniowania, usłonecznienia oraz deszczomierz.
B1	Chemizm powietrza	1	Automatyczna stacja zanieczyszczeń powietrza (analizatory: dwutlenku siarki, tlenków azotu, ozonu) z panelem meteo (czujniki temperatury powietrza, ciśnienia atmosferycznego, kierunku i prędkości wiatru).
C1	Chemizm opadów atmosferycznych	1	Kolektor automatyczny opadu mokrego (w tym opadów śniegu).
C2	Chemizm opadu podokapowego	2	Poborniki (chwyłtacz) opadu

Kod programu	Nazwa programu	Liczba punktów i powierzchni pomiarowych	Aparatura
			mokrego i suchego.
C3	Chemizm spływu po pniach	2	Poborniki (chwytacze) spływu po pniach.
D1	Metale ciężkie i siarka w porostach	Obszar zlewni wraz z otuliną	-
E1	Gleby		Zestaw świrdrów glebowych
F1	Chemizm roztworów glebowych	2	Próbniki roztworu glebowego.
F2	Wody podziemne	3	Piezometry z limnimetrem automatycznym do pomiaru stanu wód podziemnych, temperatury i przewodnictwa.
G2	Chemizm opadu organicznego	2	Chwytacze do łapania opadu biologicznego.
H1	Wody powierzchniowe – rzeki	1	Automatyczna stacja hydrometryczna (pomiar wielkości przepływu, poziomu wody, pH, konduktywności, temperatury wody) wraz z samplerem do automatycznego pobierania próbek.
		3	- limnimetr automatyczny do pomiaru stanu wody i temperatury, - przelew Thomsona, - koryto przelewowe (przenośne), - łąta wodowskazowa, - piezometr, - młynek hydrometryczny. - mobilne laboratorium.
J1	Flora i roślinność zlewni reprezentatywnej	Obszar zlewni wraz z otuliną	-
J2	Struktura i dynamika szaty roślinnej (powierzchnie stałe)		-
K1	Uszkodzenia drzew i drzewostanów		-
M1	Epifity nadrzewne – porosty	10	-
O1	Fauna epigeiczna	4	Pułapki do chwytania bezkręgowców.
P1	Pokrycie terenu i użytkowanie ziemi	Obszar zlewni wraz z otuliną	-
Program rozszerzony			
-	Monitoring siedlisk i gatunków sieci Natura 2000	Obszar zlewni wraz z otuliną	GPS wraz z oprzyrządowaniem komputerowym i oprogramowaniem, luneta obserwacyjna, lornetki, aparat fotograficzny, zestaw do digiscopingu
-	Monitoring ptaków Polski	Obszar zlewni wraz z otuliną	Luneta obserwacyjna, lornetki, aparat fotograficzny, zestaw do digiscopingu
-	Monitoring zjawisk ekstremalnych	Obszar zlewni wraz z otuliną	-

Pełny cykl pomiarów stacja rozpoczyna 1 XI 2011 roku – wraz z rozpoczęciem roku hydrologicznego.

Mapa 13. Rozmieszczenie punktów i powierzchni badawczych w ramach programu podstawowego (źródło: RPN)

W zakresie realizacji pomiarów w ramach programu rozszerzonego, w obszarze Parku wytypowane zostały powierzchnie badawcze w standardzie monitoringu określonym przez GIOŚ – na podstawie instytucji koordynujących monitoring przyrody w Polsce.

Utworzenie i funkcjonowanie Stacji Bazowej ZMSP „Roztocze” w zakresie dostosowania infrastruktury, wyposażenia w sprzęt i aparaturę terenową oraz laboratoryjną, możliwe było dzięki dofinansowaniu Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Warszawie przy merytorycznym wsparciu Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie.